

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในทวารณคดีที่เกี่ยวข้องนี้จะกล่าวตามหัวข้อต่อไปนี้ 1. ออร์แกนเซอร์ในการเรียนการสอน 2. ออร์แกนเซอร์กับประสิทธิภาพการเรียนรู้ 3. รายละเอียดเกี่ยวกับวิดิทัศน์ 4. ประเภทของรูปแบบและรายการ 5. ความเข้าใจ 6. สื่อการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์

1. ออร์แกนเซอร์ในการเรียนการสอน

ออร์แกนเซอร์เป็นองค์ประกอบในโครงสร้างระบบความคิด (Cognitive Structure) (เอ็ดมุนด์ จตุระดำรง ,2521 ; Ausubel ,1968 ; Deese,1958) โครงสร้างระบบความคิดของบุคคลจะจัดลำดับความรู้ในสาขาใดสาขาหนึ่ง ไว้ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และความจำข้อมูลใหม่ ๆ ในสาขาเดียวกัน นอกจากนี้โครงสร้างระบบความคิดยังทำหน้าที่บ่งชี้ความเที่ยงตรงและความแจ่มชัดถึงความหมายที่เรียน ซึ่งผ่านเข้ามาในขอบข่ายของความคิด (Cognitive Field) กระบวนการนี้ถือว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ถ้าโครงสร้างระบบความคิดจัดลำดับไว้เหมาะสม ชัดเจน และมีความมั่นคงอยู่แล้ว การเรียนความรู้ใหม่จะเกิดขึ้นได้ดี และจำได้แม่นยำขึ้น การเรียนรู้ต้องอาศัยความคิดเดิมเป็นพื้นฐานแทบทั้งสิ้น เมื่อนักเรียนเผชิญปัญหาใหม่หรือประสบการณ์ที่จัดให้ใหม่ นักเรียนจะใช้ความคิดที่มีอยู่เดิมจัดระเบียบให้เหมาะสมตามความสามารถของตน ผนวกกับความรู้ใหม่ให้สอดคล้องและสัมพันธ์กันแล้วเข้าแก้ปัญหา (Snyder ,1968 ; Russell,1965 ; Herbert and Richard,1971) แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าโครงสร้างของระบบความคิดจัดลำดับสับสนไม่ชัดเจนและมั่นคงแล้วก็จะรับรู้และจำความรู้ใหม่ได้น้อย หรือไม่ยอมรับรู้เลย ดังนั้นจึงต้องหาวิธีการที่จะทำให้ขอบข่ายของความคิดมีความสัมพันธ์กับเรื่องที่จะเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และจดจำได้ง่ายขึ้น

ออร์แกนไนเซอร์ จึงเป็นสิ่งที่จัดขึ้นเพื่อช่วยในการเตรียมโครงสร้างของระบบความคิดของผู้เรียน (Ausubel, 1968 ; Thomson, 1959) เป็นประโยชน์ต่อความเข้าใจ ความคงทนในการจำเนื้อหาสาระที่ได้เรียน และยังทำหน้าที่เป็นบทสรุปสั้น ๆ ของเนื้อหาที่มีรายละเอียดปลีกย่อยมากอีกด้วย นอกจากนี้ยังช่วยทำให้เกิดความคิดในการบรรยายสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว คุณค่าที่ได้จากการเรียนมิได้มีขอบเขตของการให้อยู่ในรูปเฉพาะการสื่อสารเท่านั้น หากยังนำมาใช้ในเชิงเหตุผลและเชิงความคิดอีกด้วย ออร์แกนไนเซอร์อาจจัดอยู่ในรูปของวรรคตอน บทย่อ (Paragraph Abstract) ประโยคเค้าโครงเรื่อง (Sentence Outline) คำถาม รูปภาพ หรือในลักษณะอื่น ๆ อาจจะมีหลักเหมาะสมในการอธิบาย เพื่อให้สอดคล้องกลมกลืนกับเนื้อเรื่องที่เรียน ได้มีผู้จัดประเภทและชนิดของออร์แกนไนเซอร์หลายชนิด คือ การแบ่งออร์แกนไนเซอร์ ตามลักษณะของการรับประสาทสัมผัส 3 ชนิด (Lucus, 1972)

1. ออร์แกนไนเซอร์ชนิดภาพ
2. ออร์แกนไนเซอร์ชนิดเสียง
3. ออร์แกนไนเซอร์ชนิดข้อความเขียน

ออร์แกนไนเซอร์ชนิดภาพ หมายถึง สิ่งที่ช่วยเตรียมโครงสร้างระบบความคิดของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้รับจากการมองเห็น ช่วยเสริมความเข้าใจและความคงทนในการเรียนรู้ ทำให้มองเห็นขอบข่ายของเนื้อหาอย่างกว้าง ๆ และช่วยสรุปรวมเนื้อหาในเรื่องที่จะเรียน

ออร์แกนไนเซอร์ชนิดเสียง หมายถึง สิ่งที่ช่วยเตรียมโครงสร้างระบบความคิดให้แก่ผู้เรียนรับสัมผัสด้วยหู สิ่งนี้จะช่วยเสริมความเข้าใจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และความคงทนในการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ ทำให้มองเห็นขอบข่ายของเนื้อหาอย่างกว้าง ๆ และช่วยรวมเนื้อหาในเรื่องที่เรียน และความคิดที่มีอยู่แล้วในโครงสร้างของระบบความคิดเข้าด้วยกัน

ออร์แกนไนเซอร์ชนิดข้อความเขียน หมายถึง สิ่งที่ช่วยเตรียมโครงสร้างระบบความคิดให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้อ่านบทสรุปโดยย่อของเรื่องที่เรียน ช่วยเสริมความเข้าใจ และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ทำให้มองเห็นขอบข่ายของเนื้อหา

อย่างกว้าง ๆ และช่วยรวมเนื้อหาในเรื่องที่เรียน และความคิดที่มีอยู่แล้วในโครงสร้างของระบบความคิดเข้าด้วยกัน

ออร์แกนเซอร์ ยังแยกย่อยออกตามการนำเสนอ (Proger and others, 1970) ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทเรื่องย่อ
2. ประเภทโครงเรื่อง
3. ประเภทคำถามถูกผิด
4. ประเภทคำถามแบบเติมคำ

ประเภทเรื่องย่อ คือการนำใจความสำคัญของเรื่องต่าง ๆ ซึ่งนำมาเรียบเรียงใหม่เพียงย่อ ๆ ให้อ่านเข้าใจเรื่องได้ครบบริบูรณ์และรวดเร็ว (ประสิทธิ์ กาศย์กลอน, 2518) หลักในการย่อความควรทำดังนี้

1. ศึกษาเรื่องที่จะย่อให้เข้าใจ อาจอ่านถึง 2 - 3 ครั้ง
2. พิจารณาจุดความสำคัญของแต่ละตอน
3. เอาใจความสำคัญเฉพาะตอนออกมาแล้วบันทึกไว้ย่อ ๆ
4. นำใจความสำคัญมาเรียบเรียงให้เนื้อความติดต่อกันตามลำดับ
5. คำสรรพนามที่ใช้ในสำนวนการย่อ นั้น จะใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 หรือ บุรุษที่ 2 ไม่ได้ เพราะผู้ย่อเป็นผู้เก็บใจความจากเรื่องมาเรียบเรียงใหม่ ฉะนั้นจึงต้องใช้บุรุษที่ 3
6. การย่อความหรือย่อเรื่อง มิใช่การขีดเส้นใต้ข้อความที่จะย่อ แล้วเลือกเก็บข้อความนั้นมาร้อยเข้าใหม่ให้ติดต่อกัน ด้วยการคัดลอกสำนวนโวหารของเรื่องมาตรง ๆ โดยไม่ใช้ภาษาของตนเอง และไม่คิดว่าใจความนั้นเป็นใจความสำคัญของเรื่องหรือไม่

โครงเรื่อง คือ การจัดแยกแยะหัวข้อความคิดที่ได้ระบียบ เป็นวิธีรวมกลุ่มความคิดและจำกัดขอบข่ายความคิดออกเป็นหมวดหมู่ (ประสิทธิ์ กาศย์กลอน, 2518) โครงเรื่องจึงมีประโยชน์ในการเขียนและการอ่านอย่างยิ่ง เพราะว่าการเขียนคือภาษา

ที่แสดงออกให้ผู้อ่านเข้าใจ ถ้าผู้เขียนใช้โครงเรื่องจัดระเบียบของความคิด แยกแยะเนื้อเรื่องที่เขาเขียนได้ชัดเจน ผู้อ่านก็สามารถวิเคราะห์แยกแยะหัวข้อได้กระจ่าง และเข้าใจความสัมพันธ์ได้ถูกต้อง นอกจากนั้นโครงเรื่องยังช่วยให้เรียงข้อความได้ตรงกับจุดประสงค์ ช่วยในการเสาะหาเนื้อเรื่องมาบรรจุให้พอดีกับหัวข้อ ช่วยในการเรียบเรียงข้อความ ซึ่งควรพูดเป็นลำดับความสัมพันธ์ตั้งแต่ต้นจนจบ และยังช่วยให้สัดส่วนของเรื่องที่เขียนงามตาอีกด้วย โครงเรื่องจึงเปรียบเสมือนเข็มทิศที่คอยควบคุมความคิดของเราไม่ให้ออกนอกเรื่อง

ประเภทคำถาม การใช้คำถาม เป็นหัวใจของการสอนไม่ว่าครูจะใช้วิธีสอนแบบใดต้องมีคำถามปนอยู่ด้วยไม่มากก็น้อย การสอนโดยวิธีตั้งคำถามจะรวมอยู่ในทุกวิธี ความสามารถในการตั้งคำถามที่ดีเป็นพื้นฐานของการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (สุภาพ วาดเขียน, 2520) ครูสามารถใช้คำถามสลับการบรรยายได้ ทั้งนี้เพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน (อัจฉรา ประไพตระกูล, 2520) การใช้คำถามในการสอน กรอสเซอร์ (Grosser, 1964) ได้ให้วัตถุประสงค์หลายประการดังต่อไปนี้ คือ

1. ทดสอบความพร้อมของนักเรียนในเรื่องที่จะสอน
 2. เป็นการจูงใจในการสร้างปัญหา เพื่อเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจในการนำเข้าสู่บทเรียน
 3. เพิ่มพูนความเข้าใจในบทเรียนยิ่งขึ้น
 4. เป็นการพัฒนาแนวความคิด เกิดมโนภาพ การรับรู้ในเรื่องใหม่
 5. พัฒนาเจตคติ และเกิดความซาบซึ้ง
 6. เป็นการสรุปทบทวน หรือทบทวนเนื้อเรื่องที่ได้สอนไปแล้ว
 7. เป็นแรงกระตุ้นหรือเร้าให้ใช้เหตุผล และเกิดการคิดค้นต่อไป
 8. เป็นการทดสอบผลสัมฤทธิ์ ในวัตถุประสงค์ของการสอนของครู นอกจากนี้ยังมีผู้แบ่งออร์แกนเซอร์ ในการเรียนการสอนออกตามช่วงการให้หรือการนำเสนอ (Proger and others, 1970)
1. ออร์แกนเซอร์ก่อนการสอน
 2. ออร์แกนเซอร์ระหว่างการสอน
 3. ออร์แกนเซอร์หลังการสอน

แอดวานซ์ออร์แกนเซอร์ คือ การจัดออร์แกนเซอร์ไว้ก่อนที่จะเริ่มการสอน ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการเรียน จำเนื้อเรื่องได้ดี 2 ประการดังนี้คือ

1. ทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นขอบข่ายอย่างกว้างของเนื้อเรื่อง (General Organizers) ก่อนที่จะเริ่มเรียน
2. ช่วยรวมเนื้อหาในเรื่องที่เรียน และความคิดที่สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องที่มีอยู่แล้วในโครงสร้างของระบบความคิดเข้าด้วยกัน เป็นการนำประโยชน์จากความรู้ที่มีอยู่แล้วมาช่วยในการสร้างความคุ้นเคยกับเนื้อหาใหม่ และช่วยให้เนื้อหานั้นมีลักษณะที่จะเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

ออร์แกนเซอร์ระหว่างการสอน คือ การจัดเน้นข้อความที่สรุปความคิดของเนื้อเรื่องไว้ภายในเรื่อง จะทำหน้าที่เน้นให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่อง สามารถแยกแยะได้ว่าส่วนไหนเป็นส่วนสำคัญของเรื่อง วิธีการนี้จะเน้นให้ผู้สนใจแต่เฉพาะส่วนที่ต้องการเน้น ความสนใจส่วนอื่นจะลดน้อยลง

ออร์แกนเซอร์หลังการสอน คือ การจัดออร์แกนเซอร์ของเนื้อเรื่องไว้ตอนท้ายของเรื่อง หรือหลังบทเรียน จะทำหน้าที่เป็นบทสรุป (Summarizers) แต่เพียงจุดสำคัญหรือส่วนที่เป็นใจความสำคัญของเรื่องที่เรียน จะทิ้งส่วนที่เป็นเนื้อหาที่ไม่สำคัญ ส่วนใหญ่จะให้ผลในแง่ของการอ่านซ้ำเท่านั้น

2. ออร์แกนเซอร์กับประสิทธิภาพการเรียนรู้

จากการให้ออร์แกนเซอร์ในการเรียนการสอนพบว่า การให้แอดวานซ์ออร์แกนเซอร์ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนให้สูงขึ้น และยังช่วยให้ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำด้วย (Ausubel, 1968 ; Baker, 1976) แอดวานซ์ออร์แกนเซอร์ ออซูเบล (Ausubel, 1968) ได้ให้เหตุผลสนับสนุนว่า ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในการเรียนจำเนื้อหาได้ดี 2 ประการ คือ ประการแรก ทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นขอบข่ายอย่างกว้างของเนื้อเรื่อง ประการที่ 2 ช่วยรวมเนื้อหาในเรื่องที่เรียน และความคิดที่สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องนั้นที่มีอยู่แล้วในโครงสร้างระบบความคิดเข้าด้วยกัน เป็น

การใช้ประโยชน์ความรู้ที่มีอยู่แล้วมาช่วยในการสร้างความคุ้นเคยกับเนื้อหาใหม่ และช่วยให้เนื้อหานั้นมีลักษณะที่จะเรียนรู้ได้ง่าย

ออสซูเบล (Ausubel, 1960) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลของการใช้แอนดวานซ์ ออร์แกนไนเซอร์ ครั้งแรกเขาทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน ซึ่งกำลังศึกษา วิชาจิตวิทยา ณ มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ปีที่ 4 กำหนดให้กลุ่มทดลองศึกษาบทความที่มี บทย่อตรงกับเนื้อเรื่อง ส่วนกลุ่มควบคุมอ่านบทความที่มีบทย่อไม่ตรงกับเนื้อเรื่อง ผลการ วิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีผลการเรียนรู้และความคงทนในการจำเนื้อเรื่องได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม ต่อมา ออสซูเบล ได้ร่วมกับฟิตเจอร์ราด (Ausubel and Fitzgerald, 1961) ได้ศึกษา การจัดแอนดวานซ์ ออร์แกนไนเซอร์ไว้ 3 ประเภทคือ

1. ประเภทเปรียบเทียบ
2. ประเภทบทย่อที่มีใจความตรงกับเนื้อเรื่อง
3. ประเภทบทย่อที่กล่าวถึงที่มาของเรื่อง

จากผลการทดสอบ จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับวิทยาลัยจำนวน 155 คน ผลปรากฏว่า หลังจากอ่านเนื้อเรื่องแล้ว 3 วัน กลุ่มตัวอย่างที่อ่านบทย่อประเภท เปรียบเทียบส่งผลต่อการเรียนรู้ และการจำมากกว่าอีก 2 ประเภท และผลจากการ ทดสอบหลังจากให้อ่านเนื้อเรื่องไปแล้ว 10 วัน พบว่าการอ่านบทย่อประเภทเปรียบเทียบ และประเภทที่มีใจความตรงกับเนื้อเรื่อง จะให้ผลในการเรียนรู้ และการจำมากกว่า ประเภทที่กล่าวถึงความ เป็นมาของเรื่อง ปีต่อมา ออสซูเบล และฟิตเจอร์ราด (Ausubel and Fitzgerald, 1962) ก็ได้ร่วมกันทำการวิจัยอีกครั้งหนึ่งในเรื่องการเรียนรู้ต่อเนื่อง โดยเนื้อเรื่องที่ให้เป็นชุดต่อเนื่องเกี่ยวข้องกัน แต่ไม่สัมพันธ์กันกับความรู้เดิมที่เคยเรียน มาก่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยปีที่ 4 โดยกลุ่มทดลองศึกษาบทความที่จัด แอนดวานซ์ ออร์แกนไนเซอร์ประเภทบทย่อที่มีใจความตรงกับเนื้อเรื่อง ส่วนกลุ่มควบคุมอ่าน บทความที่มีใจความไม่ตรงกับเนื้อเรื่อง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองได้คะแนนสูงกว่ากลุ่ม ควบคุมอย่างเห็นได้ชัดเจน และในกลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาต่ำต้องการเครื่องช่วย เหลือในการจัดแอนดวานซ์ ออร์แกนไนเซอร์ ในการอ่านหรือการศึกษาข้อความที่มีรายละเอียด มาก ๆ ส่วนกลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาสูงจะสามารถรับความรู้ใหม่ได้โดยอัตโนมัติ

ผลการทดลองนี้ได้สอดคล้องกับการทดลองของ โปรเจอร์และคณะ (Proger and others, 1970) ซึ่งได้ร่วมกันเสนอผลการวิจัยที่เกิดจากการให้แอดวานซ์ออร์แกไนเซอร์ ในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

1. ประเภททย่อที่มีใจความตรงกับเนื้อเรื่อง
2. ประเภทโครงเรื่อง
3. ประเภทที่มีข้อทดสอบแบบถูกผิดก่อนเรียน
4. ประเภทเติมคำให้สมบูรณ์ก่อนเรียน

จากการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 124 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่มทดลอง แต่ละกลุ่มยังแบ่งเป็นระดับความสามารถทางภาษาต่ำสุด ต่ำ ปานกลาง สูงกว่าปานกลาง และสูงสุด ผลการวิจัยพบว่า การให้แอดวานซ์ออร์แกไนเซอร์ทั้ง 4 ประเภท จะให้ผลการเรียนรู้สูงในกลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาต่ำสุด ต่ำ และปานกลาง ส่วนกลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาสูงกว่าปานกลาง และกลุ่มสูงสุด จะไม่แตกต่างกัน และยังได้พบว่าวิธีการให้แอดวานซ์ออร์แกไนเซอร์ประเภททย่อ ที่มีใจความตรงกับเนื้อเรื่อง และประเภทบอกโครงเรื่องจะให้ผลการเรียนรู้สูงกว่าวิธีการจัดประเภทข้อทดสอบถูกผิด และประเภทเติมคำให้สมบูรณ์ จากการที่ได้มีการวิจัยถึงการจัดรูปแบบออร์แกไนเซอร์ เคนเนดี (Kenedy, 1975) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการให้แอดวานซ์ออร์แกไนเซอร์ 2 ประเภทคือ ประเภทที่เป็นบทย่อที่มีใจความตรงกับเนื้อเรื่องที่เรียน และประเภทบทนำที่กล่าวถึงที่มาของเรื่อง กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับวิทยาลัย จำนวน 60 คน เนื้อหาที่ใช้เป็นเรื่องราวระบบเมตริก ผลการวิจัยพบว่า

1. บทเรียนที่ใช้วิธีการให้ออร์แกไนเซอร์ทั้ง 2 ประเภท ช่วยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น
2. นักเรียนที่มีระดับประสบการณ์ทางการเรียนต่างกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะไม่แตกต่างกัน
3. บทเรียนที่แอดวานซ์ออร์แกไนเซอร์ ประเภททย่อที่มีใจความตรงกับเนื้อเรื่องจะให้ผลสูงกว่าบทเรียนที่จัดแอดวานซ์ออร์แกไนเซอร์ชนิดบทนำ ที่กล่าวถึงความ เป็นมาของเนื้อเรื่อง

4. นักเรียนที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์สูง จะจำเนื้อหาได้ดีกว่านักศึกษาที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ต่ำ

ผลการวิจัยของเคนเนดี นีส์อดคล้องกับผลการวิจัยของ มาเออร์ (Maher, 1975) ที่พบว่า การให้แอดวานซ์ออร์แกไนเซอร์ ช่วยให้ประสิทธิภาพทางการเรียนสูงขึ้น เขาได้ทดลองกับนักเรียนเกรด 4 และเกรด 6 จำนวน 84 คนแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เป็น 3 ระดับคือ ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านต่ำ ได้รับประโยชน์จากการให้วิธีดังกล่าวมากกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูง

ซิงเกิลตัน (Singleton, 1980) ได้ศึกษาการให้การนำเรื่องว่าจะมีผลต่อความเข้าใจและความคงทนในการจำเนื้อเรื่องที่คัดเลือกหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่เรียนอ่อน จำนวน 69 คน ของวิทยาลัยเอ็ดเวิร์ดวอร์เตอร์กลุ่มทดลองได้รับการนำเรื่องพร้อมกับการสอนคัมภ์ กลุ่มควบคุมไม่มีการให้การนำเรื่อง แต่ได้รับการสอนคัมภ์เช่นเดียวกัน ใช้เวลาทดลอง 12 สัปดาห์การทดลองเริ่มเมื่อผู้วิจัยสอนคัมภ์ แล้วให้บทนำเรื่องแก่กลุ่มทดลองแล้วให้อ่านบทความเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์หรือสังคมศึกษา แล้วให้ทำแบบทดสอบที่เป็นแบบเลือกตอบ 10 ข้อ และแบบให้เติมความให้สมบูรณ์ 10 ข้อ ผลปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในเรื่องความเข้าใจ และความคงทนในการจำ คณะแนะนําให้การนำเรื่องได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีการนำเรื่อง

ในปี ค.ศ. 1985 ฟรังซิน ไคลน์แมน ไตทซ์ (Francine Kleinman Deitsch, 1985) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของข้อความชี้แนะก่อนการอ่าน ที่มีต่อการเรียนบทเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 6 จำนวน 60 คนซึ่งมาจากนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง 30 คน และนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ 30 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า ทั้งนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงและต่ำ ได้รับประโยชน์จากการให้ข้อความชี้แนะก่อนการอ่าน และนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำได้รับผลดีกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง นอกจากนั้นนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำที่ได้เรียนบทเรียนที่มีข้อความชี้แนะ ยังสามารถจำข้อมูลที่อ่านได้ดีกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง แต่ไม่ได้เรียนบทเรียนที่มีข้อความชี้แนะ

ได้มีผู้ทดลองเกี่ยวกับการใช้แอดวานซ์ออร์แกไนเซอร์ ระหว่างการสอนและหลังการสอน แต่ไม่พบความแตกต่างในการให้ออร์แกไนเซอร์ทั้ง 3 ชนิดโปรเกอร์และคณะ (Proger and others, 1973) ได้ทดลองจัดเน้นข้อความที่สรุปความคิดของเนื้อเรื่องไว้ภายในเรื่อง จะทำหน้าที่เน้นให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องสามารถแยกแยะได้ว่าส่วนไหนเป็นส่วนสำคัญของเรื่อง ซึ่งจัดในรูปของการพิมพ์ตัวเอน ตัวพิมพ์หนา หรือการขีดเส้นใต้ และได้เปรียบเทียบวิธีการจัดเน้นข้อความที่แสดงออร์แกไนเซอร์ระหว่างการสอน กับวิธีการจัดแอดวานซ์ออร์แกไนเซอร์ แต่ไม่พบความแตกต่างของวิธีการทั้ง 2 วิธี และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความวิตกกังวลสูง จะมีความเข้าใจในการอ่านเนื้อเรื่องได้ง่ายกว่าเมื่อได้อ่านเนื้อเรื่องที่จัดออร์แกไนเซอร์ทั้ง 2 วิธี แต่กลุ่มที่มีความวิตกกังวลต่ำจะมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่าเมื่อได้อ่านเนื้อเรื่องที่จัดออร์แกไนเซอร์ไว้ภายในเรื่อง และจากผลการศึกษาของ แจคสัน (Jackson, 1976) เขาได้ศึกษาผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการให้ออร์แกไนเซอร์ระหว่างการสอนไว้ 3 ชนิด คือ

1. ชนิดเรื่องย่อ
2. ชนิดรูปภาพ
3. ชนิดที่ใช้การขีดเส้นใต้

กลุ่มตัวอย่างใช้นักเรียนระดับ 6 , 7 และ 8 จำนวน 240 คน ในการทดลองจะให้กลุ่มทดลองอ่านบทความโดยให้ออร์แกไนเซอร์ทั้ง 3 ชนิด ดังกล่าวข้างต้น ส่วนกลุ่มควบคุมให้อ่านบทความโดยไม่มีให้ออร์แกไนเซอร์จากนั้นแยกวิเคราะห์การอ่านตามเพศและระดับชั้น ผลการทดลองพบว่า ทุกกลุ่มมีคะแนนความเข้าใจในการอ่านไม่แตกต่างกัน

ส่วน เอทเธอร์วีราซิงค์ (Ethereveerasingsm, 1971) ได้ทดลองเปรียบเทียบการให้ออร์แกไนเซอร์ และการให้ออร์แกไนเซอร์หลังการสอน ในรูปของบทย่อและไดอะแกรม ในการอ่านบทความยาวประมาณ 2,500 คำ ของนักเรียนเกรด 11 จำนวน 182 คน หลังจากการทดลองพบว่าการจัดออร์แกไนเซอร์ทั้ง 2 วิธีไม่แตกต่างกัน

การให้ออร์แกนไเซอร์หลังการสอนทำให้ผลการเรียนสูงขึ้น และให้ผลไม่แตกต่างจากแอดวานซ์ออร์แกนไเซอร์ ดังเช่นที่ ชเนล (Schneil, 1972) ได้ศึกษาการให้ออร์แกนไเซอร์หลังการสอนและก่อนการสอน เพื่อช่วยในด้านความเข้าใจในการอ่านของนักศึกษาปริญญาตรี จากการทดลองของชเนลได้สรุปผลไว้ 2 ข้อ ดังนี้

1. กลุ่มทดลองที่อ่านเรื่องที่มีการให้ออร์แกนไเซอร์ทั้ง 2 วิธี จะมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. การจัดออร์แกนไเซอร์หลังการสอนจะส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มอื่น

และจากการทดลองโดยให้ออร์แกนไเซอร์หลังการสอนวิชาแคลคูลัส แก่นักศึกษาจำนวน 39 คน ของสวานเน (Swaney, 1974) โดยจัดในรูปแบบทสรุปย่อที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. สรุปในรูปแบบของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. สรุปในรูปแบบของปัญหา
3. สรุปเกี่ยวกับปัญหา

ผลปรากฏว่า การให้ออร์แกนไเซอร์ในรูปแบบทสรุปทั้ง 3 ชนิด ไม่แตกต่างกันในการสอนวิชาสถิติ คัลลิแอน (CalliHan, 1975) ได้ทดลองการจัดออร์แกนไเซอร์ให้นักศึกษาวิศวกรรม จำนวน 60 คน โดยให้ออร์แกนไเซอร์ก่อนการสอนและหลังการสอน ผลการทดลองพบว่า การให้ออร์แกนไเซอร์หลังการสอนจะส่งผลต่อการจัดระบบโครงสร้างทางสติปัญญา คัลลิแอน ยังสรุปว่า

1. ประโยชน์ทั่วไปของการให้อัดวานซ์ออร์แกนไเซอร์ที่มีต่อการเรียนรู้ความจำง่ายขึ้นในวิชาคณิตศาสตร์

2. การให้ออร์แกไนเซอร์หลังการสอนจะส่งผลต่อการระลึกหรือการจำระยะสั้นในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์

ในการสอนคณิตศาสตร์ สมิธ (Smith, 1976) ได้ทำการทดลองกับนักศึกษาปีที่ 4 จำนวน 235 คน โดยแบ่งเป็นความสามารถของนักศึกษาในด้านระดับการคิดหาเหตุผลในแบบนามธรรม ผลปรากฏว่านักศึกษากลุ่มที่มีความสามารถทางการคิดหาเหตุผลในแบบนามธรรมต่ำ จะได้รับอิทธิพลจากการจัดออร์แกไนเซอร์ของเรื่องที่เรียนทั้ง 2 ชนิด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในเรื่องการจดจำจะได้ผลเฉพาะกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลจากการให้ออดวานซ์ออร์แกไนเซอร์ ส่วนกลุ่มที่ให้ออร์แกไนเซอร์หลังการสอนไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

และในปี ค.ศ. 1988 แอ็กเนส อลิเซีย (Agnes Alecia, 1988) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ข้อความชี้แนะ ในการเพิ่มความเข้าใจของนักเรียนในการเรียนเนื้อเรื่อง ข้อความชี้แนะในงานวิจัยนี้เป็นภาพยนตร์ซึ่งมีความยาว 10 นาที เป็นเรื่องเทพนิยาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 5-7 ปี จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มทดลองได้เรียนเนื้อเรื่องที่มีข้อความชี้แนะก่อนการอ่าน กลุ่มควบคุมที่ 1 ได้เรียนเนื้อเรื่องที่มีข้อความชี้แนะหลังการอ่าน กลุ่มควบคุมที่ 2 ได้เรียนเฉพาะเนื้อเรื่องผลการวิจัยพบว่า เนื้อเรื่องที่มีข้อความชี้แนะก่อนการอ่าน ช่วยเพิ่มความเข้าใจในความหมายที่ซ่อนอยู่ และทำให้ความเข้าใจลำดับเหตุการณ์ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ยังมีการทดลองจัดออร์แกไนเซอร์ออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ตามการนำเสนอและช่วงเวลาที่ให้ ดังนี้

เสวก มีทอง (2527) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยจากการใช้สไลด์เทปที่มีการนำเรื่องแบบต่าง ๆ คือ แบบนำเรื่องด้วยการอ่าน แบบนำเรื่องด้วยการฟัง และแบบนำเรื่องด้วยการดู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 120 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้จากสไลด์เทปที่มีการนำเรื่องด้วย

การดูให้ผลสูงสุด และสไลด์เทปที่มีการนำเรื่องด้วยการฟัง และแบบนำเรื่องด้วยการอ่าน ให้ผลดีเรียงตามลำดับ

โดยผลการวิจัยของ นฤมล กอริ (2528) ซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับชนิดของแอดวานซ์ ออร์แกไนเซอร์ 3 ชนิด คือ ชนิดเสียง ชนิดภาพ และชนิดข้อความเขียน กับระดับความสามารถทางภาษาที่มีต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนอาชีวศึกษา พบว่า ทั้ง 3 ชนิด มีผลต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

บังเอิญ โอวาท (2528) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการรับรู้ด้านพุทธิพิสัยจากเทปโทรทัศน์ที่มีการนำเรื่องแบบต่าง ๆ 3 แบบ คือ นำเรื่องด้วยภาพเคลื่อนไหวปกติ นำเรื่องด้วยภาพเคลื่อนไหวแล้วหยุดนิ่งอยู่กับที่ และนำเรื่องด้วยภาพนิ่งปรากฏว่าผลการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ที่มีการนำเรื่องทั้ง 3 แบบไม่แตกต่างกัน

ส่วน ชาลี มหาบรรพต (2529) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการจัดตำแหน่ง ออร์แกไนเซอร์แบบเรื่องย่อในการเสนอบทเรียนวิทยุโรงเรียน และระดับความเข้าใจในการฟังต่อผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

1. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการจัดตำแหน่งของออร์แกไนเซอร์ แบบเนื้อเรื่องย่อในการเสนอบทเรียนวิทยุโรงเรียน และระดับความเข้าใจในการฟังต่อผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของนักเรียน
2. การจัดออร์แกไนเซอร์ แบบเนื้อเรื่องย่อในการเสนอบทเรียนวิทยุโรงเรียน ทั้ง 3 ตำแหน่ง มีผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของนักเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักเรียนที่มีระดับความเข้าใจในการฟังต่างกัน จะมีผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่
 - 3.1 นักเรียนที่มีระดับความเข้าใจในการฟังสูง จะมีผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยสูงกว่าระดับปานกลาง และระดับต่ำ
 - 3.2 นักเรียนที่มีความเข้าใจในการฟังปานกลาง มีผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยสูงกว่าระดับต่ำ

โฆษิต อักษรชาติ (2529) ได้ศึกษาผลการรับรู้ของนักเรียนที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ ที่ใช้สิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดล่วงหน้า 3 แบบ คือ แบบบอกเนื้อหาอย่างย่อ แบบบอกเค้าโครงเรื่อง และแบบใช้คำถามนำให้คิด ซึ่งพบว่ารายการโทรทัศน์ทั้ง 3 แบบ ให้ผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

นพดล ดุลยสุวรรณ (2529) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ที่ใช้สิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดก่อนการสอนด้วยเค้าโครงเรื่องที่เป็นภาพ เค้าโครงเรื่องที่เป็นการบรรยาย และเค้าโครงเรื่องที่เป็นอักษรบรรยาย ซึ่งพบว่ารายการโทรทัศน์ทั้ง 3 แบบ ให้ผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

ภavana พรหมสาขา ณ สกลนคร (2532) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์การสอนที่ใช้การนำเรื่องต่างกัน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน กลุ่มแรกเรียนจากรายการโทรทัศน์การสอนแบบนำเรื่องที่บอกจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม โดยใช้ตัวอักษรประกอบเสียงบรรยาย กลุ่มหลังเรียนจากรายการโทรทัศน์การสอนแบบนำเรื่องที่เสนอภาพที่เป็นผลของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมประกอบเสียงบรรยาย ผลปรากฏว่า กลุ่มหลังมีผลการเรียนสูงกว่ากลุ่มแรก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จิรวรรณ พิรวุฒิ (2531) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของชนิดของแอนิเมชัน ออร์แกนไนเซอร์ 3 ชนิด ได้แก่ ชนิดเรื่องย่อ ชนิดโครงเรื่อง ชนิดคำถามเชิงอรรถยัย ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการจินตนาการเข้ากล้ามเนื้อของนักศึกษายาบาล ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษายาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการจินตนาการเข้ากล้ามเนื้อสูงกว่านักศึกษายาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งกลุ่มที่ได้รับแอนิเมชันออร์แกนไนเซอร์ชนิดคำถามเชิงอรรถยัย จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการจินตนาการเข้ากล้ามเนื้อสูงสุด

ชัชวาลย์ มั่งคลั่งกุล (2532) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่บทเรียนเสนอสิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ุละ 30 คน โดยกลุ่มแรกเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่บทเรียนมีการเสนอสิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดก่อนเรียน และกลุ่มหลังเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่บทเรียนมีการเสนอสิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดหลังเรียน

หลังจากเรียนจบแล้วทำการทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทันที ผลปรากฏว่า ผลการเรียนรู้ด้าน
 พหุทธิผลของนักเรียนที่เรียนจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่บทเรียนมีการเสนอสิ่งช่วยจัดความคิด
 รวบรวมหลังเรียนสูงกว่า นักเรียนที่เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่บทเรียนมีการเสนอสิ่ง
 ช่วยจัดความคิดรวบยอดก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รายละเอียดเกี่ยวกับวิดีโอทัศน์

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้บัญญัติศัพท์เรียก วิดีโอ
 ว่า "วิดีโอทัศน์" ซึ่งคำว่า วิดี มาจากคำภาษาสันสกฤตว่า "วีดิ" ซึ่งหมายถึง "ความ
 เพลิดเพลิน หรือ แสง" มาสมมูลกับคำ "ทัศน์" เป็น วิดีทัศน์ แผลงเป็น วิดีทัศน์
 มีความหมายว่า เครื่องที่แสดงภาพเพื่อความเพลิดเพลิน บางแห่งใช้ว่า แถบวิดีโอทัศน์
 (สนั่น ปัทมะทิน , 2528) บางแห่งใช้ว่าแถบบันทึกภาพ เทปโทรทัศน์ หรือเรียก
 ทับศัพท์ว่า วิดีโอเทป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2528) โดยภาพจากจอวิดีโอทัศน์จะปรากฏอยู่
 บนจอของเครื่องรับโทรทัศน์ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญของวิดีโอทัศน์ วิดีทัศน์จะทำงานได้อย่าง
 สมบูรณ์ต้องต่อเข้ากับเครื่องเล่นวิดีโอทัศน์ ซึ่งสามารถเล่นและบันทึกรายการที่ปรากฏอยู่บนจอ
 ของเครื่องรับโทรทัศน์ โดยเป็นภาพที่มาจากแถบวิดีโอทัศน์หรือออกมาจากรายการจากสถานี
 โทรทัศน์ช่องต่าง ๆ จึงนับได้ว่ารายการที่แพร่ภาพในวิดีโอทัศน์ก็คือรายการทางโทรทัศน์
 ซึ่งเป็นผลที่มาจากการบินบันทึกภาพดังกล่าวนั่นเอง

โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่ง ที่ถูกกล่าวถึงอย่างมากมายทั้งในทางบวก
 และทางลบ ทั้งนี้เนื่องจาก "รายการ" เป็นสำคัญ (วันเพ็ญ ศิริโชติบัณฑิต, 2533)
 พัฒนาการทางด้านรายการโทรทัศน์มีการเจริญเติบโตมาโดยลำดับ มีการนำรูปแบบรายการ
 ของต่างประเทศมาใช้ พร้อมทั้งปรับให้เหมาะสมกับคนไทย รายการต่าง ๆ เหล่านี้
 ได้มีส่วนช่วยให้รายการโทรทัศน์มีความน่าสนใจติดตามชมมากยิ่งขึ้น และได้ใช้รูปแบบ
 ที่หลากหลายกันไป เพื่อเสริมสร้างรายการให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ประเภทและรูปแบบรายการ

ประเภทของรายการ จะแตกต่างกันไปตามเนื้อหา และความสนใจของผู้ชม

การจัดประเภทรายการอาจจัดได้ดังนี้

1. รายการประเภทธุรกิจโฆษณา ได้แก่ รายการเพื่อการค้า รายการบริการสาธารณะ รายการส่งเสริมธุรกิจ
2. รายการประเภทบันเทิง ได้แก่ ละคร รายการผจญภัย รายการตลก ขวัญหัว รายการวาไรตี้โชว์ รายการทอล์คโชว์ รายการเกม รายการสำหรับเด็ก ภาพยนตร์ รายการพิเศษ รายการกีฬา สารคดี เรื่องสั้น
3. รายการอื่น ๆ เช่น ข่าว รายการศาสนา ภาพยนตร์การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม

โดยอัตราส่วนของการจัดรายการของสถานีโดยทั่วไป แล้วพบว่าประมาณ 75 % ของรายการโทรทัศน์จะเป็นรายการบันเทิง และอีก 25 % จะเป็นรายการข่าวบริการสาธารณะ โฆษณา การศึกษา กีฬารวมกันอยู่ (DeFleur, Dennis and Everette, 1985)

สำหรับประเทศไทยมีการจำแนกรายการออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. รายการข่าว
2. รายการความรู้
3. รายการบันเทิง
4. รายการโฆษณาและบริการธุรกิจ (กรมประชาสัมพันธ์, 2530)

นอกจากนี้ยังอาจจำแนกประเภทรายการโทรทัศน์ ตามลักษณะของผู้ชมได้ด้วย เช่น รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก รายการสำหรับวัยรุ่น รายการสำหรับพ่อแม่บ้าน รายการส่งเสริมอาชีพ การจำแนกตามถิ่นที่รับ เช่น รายการในประเทศไทย รายการต่างประเทศ การจำแนกตามสถานที่จัดรายการ เช่น รายการในห้องส่ง นอกห้องส่ง รายการจำแนกตามสิ่งที่ใช้ในการผลิต เช่น รายการสด รายการภาพยนตร์หรือเทปโทรทัศน์รายการผสม หรือจำแนกตามทุนการผลิตรายการ เช่น รายการที่มีผู้อุปถัมภ์ หรือรายการที่สถานีลงทุนเอง (จำนง รังสิกุล, 2530)

รูปแบบของรายการ (Format) หมายถึง วิธีการและลีลาในการนำเสนอ เนื้อหาสาระ และสิ่งที่อยู่ในรายการโทรทัศน์ ที่นิยมกันมากมีอยู่ 12 รูปแบบ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และนิคม ทาแดง, 2528) คือ

1. การพูดหรือบรรยายคนเดียว (Mono loque) มีผู้ปรากฏตัวคนเดียว และอาจมีภาพประกอบเพื่อไม่ให้เห็นหน้าผู้พูดตลอดเวลา รูปแบบนี้จะน่าสนใจเมื่อผู้ดำเนินรายการมีความรู้และความสามารถในการพูด เสนอเนื้อหาสาระ และมีภาพประกอบ
2. การสนทนา (Dialogue) มีคนมาพูดคุยกัน 2 - 3 คน โดยเป็นผู้ถาม และคู่สนทนา มีการแสดงหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในประเด็น รายการสนทนาที่ดี คู่สนทนาต้องมีความรู้ดีในประเด็นสนทนา และควรมีภาพประกอบ
3. การสัมภาษณ์ (Interview) มีผู้ทำหน้าที่สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ คือ วิทยากร มาสนทนากัน โดยเล่าเรื่องที่ถูกลักษณะให้ฟัง ผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมคำถาม เป็นชุด ๆ เพื่อให้ถามได้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสามารถปรับคำถามให้เข้ากับสถานการณ์ได้
4. การอภิปราย (Discussion) มีผู้ดำเนินการอภิปรายหนึ่งคนทำหน้าที่ในการป้อนประเด็นหรือคำถามให้ผู้ร่วมอภิปรายตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปแต่ไม่ควรเกิน 4 คน ผู้อภิปรายแต่ละคนจะแสดงความคิดเห็นของตนในประเด็นต่าง ๆ อาจเสริมหรือแย้งคนที่พูดก่อนได้
5. เกมหรือการตอบปัญหา (Quiz Program) เป็นรายการที่จัดให้มีการแข่งขันระหว่างกลุ่มหรือผู้ร่วมรายการโดยการเล่นเกมหรือตอบปัญหา มีการให้รางวัล ตอบแทนทั้งผู้แพ้และผู้ชนะ
6. สารคดี (Documentary Program) เป็นรายการที่เสนอเนื้อหาสาระ ด้วยภาพ และเสียงบรรยายตลอดรายการโดยไม่มีพิธีกร ผู้ดำเนินรายการหรือผู้คนมาพูด คุยกัน มี 2 ประเภทคือ สารคดีเต็มรูป และกึ่งสารคดีซึ่งพูดคนเดียว
 สารคดีเต็มรูป จะดำเนินเรื่องด้วยภาพตลอด อาจมีการแทรกความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องบ้าง แต่ต้องไม่เกินครึ่งละ 1 นาที ซึ่งอาจเสนอคนเดียวหรือหลายคน สลับภาพก็ได้
 สารคดีกึ่งพูดคนเดียว เป็นรายการที่ผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่เด่นเรื่องพูดคุย กับผู้ชมและใช้เสียงบรรยายตลอดรายการ มีผู้ดำเนินรายการปรากฏตัวในตอนต้น ตอน

กลางเท่าที่จำเป็น และสรุปรายการ นอกนั้นเป็นการแสดงเรื่องราว อาจมีการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องได้

รายการสารคดีเป็นรายการที่ให้ความรู้และการศึกษาดีมาก เพราะเสนอเป็นภาพควบคู่กับเสียงเป็นส่วนใหญ่ แต่ต้องสิ้นเปลืองเวลาในการผลิตและใช้งบประมาณสูง

7. ละคร (Drama) เป็นการเสนอเรื่องราวต่าง ๆ โดยการจำลองสถานการณ์เป็นละคร มีผู้แสดง มีการสร้างฉาก ตลอดจนการใช้เทคนิคถ่ายทำทำให้สมจริงมากที่สุด ซึ่งใช้ได้ทั้งรายการเพื่อการศึกษาและบันเทิง

8. สารละคร (Docu - drama) เป็นการผสมผสานระหว่างสารคดีกับละครเพื่อให้ความรู้ ความรู้ และแนวคิด ในเรื่องที่น่าสนใจ เช่น ด้านนิติศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ทั้งนี้ต้องมีผู้ดำเนินรายการสรุปอภิปราย หรือขยายสาระที่ได้จากละครเสมอ การเสนอด้วยสารละครมีประโยชน์มากในทางการศึกษา เพราะผู้ชมจะได้ทั้งความรู้ ความเข้าใจ และเพลิดเพลินมากกว่ารายการสนทนาหรือบรรยาย

9. การสาธิตและทดลอง (Demonstration) เป็นการเสนอ "วิธีการ" หรือ "กระบวนการ" เพื่อให้ผู้ชมได้แนวทางการนำไปใช้จริง เช่น รายการปรุงอาหาร รายการดูแลสัตว์เลี้ยง การประดิษฐ์หรืองานฝีมือ เป็นต้น

10. เพลงและดนตรี (Music) เป็นการเสนอเพื่อบันเทิง หรือเพื่อการอนุรักษ์หรือการศึกษาก็ได้ เช่น รายการเพลงไทยเดิม รายการความรู้เกี่ยวกับเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ การสอนร้องเพลงทางโทรทัศน์ หรือการแสดงดนตรีสมัยนิยม

11. รายการนิตยสาร (Magazine Program) เป็นการเสนอเนื้อหาหลายประเด็น หลายรูปแบบในรายการเดียวกัน โดยจัดเป็นชุด ๆ ให้มีความต่อเนื่องกันภายใต้เนื้อหาหลัก (theme) เดียวกัน

12. รายการถ่ายทอดสด (Live Program) เป็นการรายงานเหตุการณ์สด เช่น งานพิธีสำคัญ มีผู้ดำเนินรายการในการนำเรื่องและเชื่อมเหตุการณ์

จากการศึกษาพบว่า รายการสารคดี เป็นรูปแบบรายการหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ เนื่องจากรายการสารคดีเป็นการนำเสนอเรื่องราวของความจริงที่ตีความ โดยการถ่ายบันทึกภาพตามความเป็นจริง หรือจากการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่อย่างเหมาะสม สามารถดึงดูดใจทั้งทางด้านเหตุผล และ

อารมณ์จนบรรล่วัตถุประสงค์ที่วางไว้ รูปแบบรายการสารคดีสามารถโน้มน้าวใจ และ กระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง (วรรณา เจือรัตนศิริกุล , 2531) ซึ่งสอดคล้องกับการผลิตรายการสารคดีเพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ในการวิจัยครั้งนี้

จะเห็นได้ว่า รูปแบบรายการมีหลากหลายด้วยกัน และมีส่วนสำคัญในการ ดึงดูดใจผู้ชมให้เกิดความสนใจติดตามชม ในการผลิตรายการโทรทัศน์ที่ดี มีคุณภาพขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เป็นต้นว่าความพร้อมด้านอุปกรณ์ ด้านบุคลากร งบประมาณ เวลาที่ใช้ในการผลิต รวมถึงการนำเสนอในรูปแบบที่เหมาะสมด้วย ซึ่งผู้ผลิตรายการโทรทัศน์จำเป็นต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นเกณฑ์ในการเลือกรูปแบบรายการเพื่อสื่อสารเนื้อหาไปยังผู้ชมได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ซึ่งงานวิจัยเกี่ยวกับวัดทัศนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ ดังนี้

จาริณี วิระสกุลทัศน์ (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้วิดีโอเทป เพื่อการสอนซ่อมเสริมวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ เรื่อง รังสีที่มองไม่เห็น" โดย ทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 โรงเรียน สตรีมหาพฤฒาราม จำนวน 30 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยจากการ ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนซ่อมเสริมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

ศักดิ์ณรงค์ แสงพิทักษ์ (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยรายการโทรทัศน์ประกอบการ สอนแบบโปรแกรม กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบธรรมดา" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 60 คน กลุ่มที่ 1 เรียนจากวิธีการสอนโดยใช้ รายการโทรทัศน์ประกอบการสอนแบบโปรแกรม กลุ่มที่ 2 เรียนจากวิธีสอนแบบธรรมดา ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยรายการโทรทัศน์ประกอบการสอนแบบโปรแกรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบธรรมดา

นอกจากนี้งานวิจัยของวรพงศ์ ตติยะวรรณัท (วรพงศ์ ตติยะวรรณัท, 2528) ที่ทดลองสอนนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตของวิทยาลัยครูจันทราเกษม วิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา เรื่องของจริงและหุ่นจำลองโดยวิธีสอนปกติ

เปรียบเทียบกับวิธีสอนโดยใช้รายการโทรทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการทดลองปรากฏว่า นักศึกษาที่เรียนจากรายการโทรทัศน์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักศึกษาที่เรียนจากการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เช่นกัน

ลัคนา ศรีสวัสดิ์ (2530) ได้ศึกษาบทบาทของวีดิทัศน์ ในอนาคตข้างหน้า คุณสมบัติพิเศษหรือศักยภาพของวีดิทัศน์ จะต้องเพิ่มขึ้นน่านับการ ซึ่งก่อให้เกิดผลตามมา มากมายในวงการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวงการแพทย์ วงการด้านเกษตร วงการธุรกิจ บันเทิง และอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวงการศึกษ ซึ่งนอกจากจะมีประโยชน์ ต่อการเรียนการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียนแล้ว ยังได้มีการนำวีดิทัศน์ไปใช้มากขึ้น ในด้านการประชาสัมพันธ์ การฝึกอบรมและงานเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

สงกรานต์ แหยมแก้ว (2531) ได้ทำการศึกษาถึงพื้นหลังตัวอักษรบรรยาย ประกอบที่แตกต่างกันในโปรแกรมวีดิทัศน์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 336 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร แล้วแบ่งเป็น 3 กลุ่มทดลอง ในแต่ละกลุ่มจะดูโปรแกรมวีดิทัศน์ ที่มีอักษรบรรยายประกอบอยู่บนพื้นหลังที่แตกต่างกัน คือพื้นหลังเป็นสีเขียว พื้นหลังเป็น ภาพนิ่ง และพื้นหลังเป็นภาพเคลื่อนไหว ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พื้นหลังของตัวอักษร บรรยายประกอบที่แตกต่างกันในโปรแกรมวีดิทัศน์ ไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ

โคนิค และ ฮิลล์ (Koenig and Hill, 1967) ได้สรุปผลการวิจัย เปรียบเทียบ ผลการเรียนการสอนโดยใช้เทปโทรทัศน์กับการเรียนการสอนจากครูในห้องเรียนว่า การวิจัยส่วนมากพบว่า การเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์มีผลดีกว่า การเรียนการสอนโดยครูในห้องเรียน

เบอร์ก (Burke, 1971) ได้ทำการทดลองและสังเกตการเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์ พบว่าคุณภาพการเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์ดีกว่าการเรียนการสอนโดยใช้ครูในห้องเรียน เพราะมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพดีกว่าครูในห้องเรียน

แฮร์รี่ เคนท์ มัวร์ (Harry Kent Moore, 1973) ได้ทดลองสอนแบบ โปรแกรมโดยใช้วีดิทัศน์เป็นบทเรียน 2 ชุด แต่ละชุดแบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ

1. แบบเรียนเร็ว ใช้สอนไปตามปกติและฉายภาพวิดิทัศน์ไปโดยไม่หยุดจนจบ ผู้เรียนมีโอกาสตอบคำถามระหว่างชมรายการ
2. แบบเรียนช้า ใช้เวลาเป็น 2 เท่าของแบบที่ 1 และมีการหยุดแถบ วิดิทัศน์เพื่อถาม - ตอบ และเฉลย
3. แบบปานกลาง ระหว่างเรียนจะอธิบายเป็นระยะ ๆ
4. เช่นเดียวกับกับแบบที่ 3 แต่จะถามปัญหาแทนการอธิบาย

ผลการวิจัยปรากฏว่าแบบที่ 2 ดีกว่าแบบที่ 1 แบบที่ 3 และแบบที่ 4 ไม่แตกต่างกัน

มิเชล สซาโบ และ แอนน์ ลาเมียล แลนดี (Michael Szabo and Ann Lamiell Landy, 1981) ได้ศึกษาการสอนอ่านพื้นฐานโดยใช้โทรทัศน์เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านโดยสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนเกรด 4, 6 และ 8 จากโรงเรียนในเมืองชิคาโก (Chicago) และมินเนโซปอลิส (Minneapolis) แบ่งวิธีสอนเป็น 2 วิธี คือ กลุ่มที่ 1 เรียนจากโปรแกรมการสอนอ่านทางโทรทัศน์ อีกกลุ่มหนึ่งเรียนตามปกติ ผลปรากฏว่ากลุ่มที่เรียนจากโปรแกรมการสอนอ่านทางโทรทัศน์ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญ

ความหมายของความเข้าใจ

ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นสิ่งที่พัฒนาขึ้นมาจากรู้ ความจำ ได้มีผู้ให้ความหมายของความเข้าใจไว้หลายท่าน ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงกัน ดังเช่น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) กล่าวว่า ความเข้าใจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีประสบการณ์กับข่าวสารหนึ่ง ๆ อาจจะโดยการได้ฟัง ได้อ่านหรือเขียน เป็นที่คาดว่าบุคคลนั้นจะทำความเข้าใจกับข่าวสารนั้น ๆ ความเข้าใจนี้อาจแสดงออกมาในรูปของทักษะหรือความสามารถต่อไปนี้

1. การแปล หมายถึง ความสามารถเขียนบรรยายเกี่ยวกับข่าวสารนั้น ๆ โดยใช้คำพูดของตนเอง ซึ่งอาจออกมาในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิมหรือออกมาในภาษาอื่น แต่ความหมายยังเหมือนเดิม

2. การให้ความหมาย หมายถึง การให้ความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ หรือข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งอาจออกมาในรูปความคิดเห็นหรือข้อสรุปตามที่บุคคลนั้นเข้าใจ
3. การคาดคะแน หมายถึง ความสามารถในการตั้งความคาดหมาย หรือคาดหวังว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น ซึ่งความสามารถนี้จะเกิดจากความเข้าใจ สภาพการณ์และแนวโน้มที่อธิบายไว้ในข่าวสารนั้น ๆ

ชวาล แพร์ตกุล (2520) ได้กล่าวถึงความหมายของความเข้าใจไว้ว่า ความเข้าใจคือ ความสามารถในการผสมแล้วขยายความรู้ ความจำ ให้ไกลออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุผล ความเข้าใจเป็นสมรรถภาพขั้นต้นชนิดแรกของตัวปัญหา เป็นความพยายามของสมองที่จะคัดแปลงปรับปรุงความรู้ให้มีรูปลักษณะใหม่ เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่แปลกออกไป แต่ยังมีอะไรบางอย่างที่คล้ายคลึงของเดิมอยู่บ้าง ความเข้าใจสามารถแสดงออกด้วยพฤติกรรม 3 ประเภท คือ

1. การแปลความ คือ แปลเรื่องราวหรือความเดิมให้ออกมาเป็นคำใหม่ ภาษาใหม่
2. การตีความ คือ การเก็บความคิดเดิมมาบันทึกใหม่ การจัดเนื้อเรื่องใหม่ เป็นการมองในแง่ใหม่ ค้นหาเปรียบเทียบทั้งความสำคัญและความสัมพันธ์ย่อย ๆ ภายในเรื่องราวนั้น ๆ ย่นย่อจนเป็นข้อสรุปได้
3. การขยายความ คือ การขยายความคิดให้กว้างไกล โดยอาศัยความสัมพันธ์กับสถานการณ์เดิมที่ได้รับในตอนต้น

ความเข้าใจ เป็นความสามารถประเภทหนึ่งทางด้านพุทธิลักษณะของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ซึ่งบลูมและคณะ (Bloom, et al. 1972 อ้างถึงในรัชชัช ชัยจิรฉายากุล, 2527) การแสดงพฤติกรรมของการเข้าใจ หรือการวัดระดับความเข้าใจ ซึ่งแต่ละคนรู้ว่าควรจะสื่อความหมายอะไร และใช้เนื้อหาและแนวคิดอะไรมาสื่อความหมาย อาจไม่ต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาอื่น หรือเรื่องอื่นทั้งเรื่องก็ได้ (อุทุมพร ทองอุไทย , 2523) พฤติกรรมความเข้าใจมี 3 แบบ ด้วยกันคือ

1. การแปล (Translation) ความเข้าใจที่ได้จากความระมัดระวัง และ

ความถูกต้องในสิ่งที่สื่อความหมาย จากภาษาหนึ่งหรือแบบฟอร์มหนึ่งไปสู่ภาษาหนึ่งหรืออีกแบบฟอร์มหนึ่ง การแปลให้การตัดสินใจโดยอาศัยความซื่อสัตย์และความถูกต้อง นั่นคือภายใต้ขอบเขตที่เนื้อหา ในเรื่องเดิมได้รับการรักษาไว้ ถึงแม้ว่าแบบฟอร์มของการสื่อความหมายจะเปลี่ยนไปก็ตาม

2. การตีความ (Interpretation) คือ การอธิบายหรือการสรุปเรื่องในการสื่อความหมาย ที่การแปลเกี่ยวข้องกับการนำมาใช้เป็นส่วนที่ใช้สื่อความหมาย การตีความเกี่ยวข้องกับการเรียงลำดับ การจัดเรียงระบบ หรือให้ภาพพจน์ใหม่ของเนื้อหา

3. การสรุปอ้างอิง (Extrapolation) คือ การขยายแนวโน้มหรือความโน้มเอียงเกินเลยจากข้อมูล เพื่อให้สามารถนำไปใช้กับการประยุกต์ ผลที่ตามมา บทแทรก ฯลฯ ตามเงื่อนไขดังที่บรรยายไว้ในการสื่อความหมายเบื้องต้น

เอนก พ.อนุกุลบุตร (ม.ป.ป.) ให้ความหมายไว้ว่า ความเข้าใจหมายถึงความสามารถในการตัดแปลงให้ความหมาย และขยายให้กว้างไกลออกไปอย่างสมเหตุผล แสดงออกด้วยการแปลความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้ เช่น แปลความหมายข้อความสามารถตีความของเรื่องนั้นได้ และสามารถขยายความหมายของนัยและเรื่องราวนั้นได้ ความเข้าใจจึงมี 3 ระดับคือ ระดับแปลความ ตีความ และขยายความ

จากความหมายของความเข้าใจที่กล่าวข้างต้นนี้ พอสรุปได้ว่าความเข้าใจเป็นพฤติกรรมขั้นต้นของบุคคล เมื่อมีประสบการณ์เกี่ยวกับข่าวสารหนึ่ง ๆ แล้วบุคคลนั้นก็แสดงความสามารถออกมาในลักษณะของการจำได้ ระลึกได้ จับใจความได้ สรุปได้ ให้ความหมายได้ แปลความได้ คัดคะแนและขยายความได้

สื่อการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์

สื่อการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ครู และผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ พร้อมทั้งเกิดมโนทัศน์ในเรื่องที่เรียน โดยใช้ระยะเวลาอันสั้น สื่อการเรียนการสอนปัญหาโรคเอดส์มีความจำเป็น ทั้งนี้เพราะ โรคเอดส์เป็นโรคที่เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์ สื่อการสอนที่ใช้ควรมุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรใช้สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่หาได้ง่ายในชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้า

ศึกษาได้ด้วยตนเอง รวมทั้งช่วยให้ผู้สอนสามารถสื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้เข้าใจในสิ่งที่ต้องการได้ง่ายขึ้น สื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภท เช่น วิดิทัศน์ บทเรียนสำเร็จรูป หนังสือประเภทต่าง ๆ เป็นต้น โดยนำไปใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและความพร้อมของผู้เรียน (วิไลรัตน์ พุกนันทน์, 2533)

งานวิจัยเรื่องสื่อการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์นั้น ได้มีผู้ศึกษาไว้ อาทิเช่น ด้านการรับข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคเอดส์จากสื่อประเภทต่าง ๆ ผลของสื่อประเภทต่าง ๆ ที่มีต่อความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวนี้มีดังนี้ คือ

ศิริสุข อิมสุตใจ (2532) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี 12 แห่ง จำนวน 358 คน คัดเลือกโรงเรียนโดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม ห้องเรียนโดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม นักเรียนใช้วิธีสุ่มแบบผลม ผลการศึกษาพบว่าสื่อที่ได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์มากที่สุด คือ โทรทัศน์ รองลงมาคือสิ่งพิมพ์ ความรู้เรื่องโรคเอดส์อยู่ในเกณฑ์ยังไม่น่าพอใจ และปัจจัยที่มีผลทำให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ต่างกัน คือ ประเภทของสื่อ , การมีกับไม่มีพฤติกรรมสำล่อนทางเพศ , อาชีพของผู้ปกครอง

สำเร็จ แสงชื่อและคณะ (2533) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความรู้ เจตคติ การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเอดส์ของประชาชน จังหวัดชลบุรี ที่รับทราบข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ทางสื่อมวลชน กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี จำนวน 285 คน ซึ่งได้มาจาก Multi Stage Random Simpling ซึ่งสื่อมวลชนนั้นแบ่งเป็น 5 ชนิด คือ วิทยู โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เอกสาร โปสเตอร์ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าโทรทัศน์เป็นสื่อประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ที่สำคัญ อีกทั้งประชาชนในจังหวัดชลบุรี ได้รับข้อมูลเรื่องโรคเอดส์จากโทรทัศน์ค่อนข้างมาก โดยสื่อโทรทัศน์ยังทำให้ผู้รับเกิดความรู้เรื่องโรคเอดส์มาก รองจากเอกสารและการได้รับข้อมูลจากสื่อมวลชนมากกว่า 1 ประเภท จะช่วยย้ำเตือนประสาทสัมผัสได้หลายทาง ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจชัดเจนขึ้น

กongsukศึกษา กระทรวงสาธารณสุข (2533) ได้ทำการประเมินเพื่อทบทวนผลการดำเนินงานสุขภาพ และการประชาสัมพันธ์การป้องกันโรคเอดส์ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข สื่อมวลชน ครู อาจารย์ ผู้นำชุมชน นักเรียน พนักงานรัฐวิสาหกิจ ทหาร ตำรวจ พนักงานบริการทางเพศ มีคฤหัสถ์ และประชาชนทั่วไป ซึ่งกระจายอยู่ในทุกภาคของประเทศใน 9 จังหวัด จำนวน 18,480 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ค่อนข้างดี ยกเว้นเรื่องการติดต่อและป้องกัน ซึ่งกลุ่มที่ต้องให้ความรู้เร่งด่วนคือ พนักงานบริการทางเพศ ประชาชนทั่วไป และผู้นำชุมชน โดยโทรทัศน์ เป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด

วิไลรัตน์ พุกนันทน์ (2533) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา เกี่ยวกับการเรียนการสอนปัญหาโรคเอดส์ กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่ ครูสังคมศึกษา จำนวน 300 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 37 โรงเรียน ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดด้านการจัดการเรียนการสอนปัญหาโรคเอดส์ในแต่ละด้านแล้ว ครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นว่า เรื่องต่อไปนี้มีเหมาะสมมากที่สุด คือ การสอนโดยการสอดแทรกปัญหาโรคเอดส์กับรายวิชาที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนรู้และเข้าใจวิธีปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเอดส์ที่ถูกต้องและให้นักเรียนเข้าใจปัญหาโรคเอดส์ ผลกระทบที่มีต่อสังคม เนื้อหาวิชาเกี่ยวกับวิธีการป้องกันโรคเอดส์ การแพร่ระบาด การติดต่อของโรคเอดส์ และปัญหาโรคเอดส์ที่มีผลกระทบต่อสังคม และการใช้วีดิทัศน์เป็นสื่อการเรียนการสอน

อัญชลี สิงหลุต (2534) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และเจตคติกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่ นักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา 13 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 999 คน โดยใช้วิธี Convenient Sampling ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ และเจตคติ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ความรู้และเจตคติไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ ความรู้กับเจตคติไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ได้ และแหล่งที่ได้รับความรู้มากและเป็นประจำคือ จากโทรทัศน์ร้อยละ 47.1 รองลงมาคือ การเรียนในชั้นเรียนร้อยละ 19.6

ชฎามาศ เจริญพานิช (2534) ได้ศึกษาถึงผลของการให้สุศึกษา "โรคเอดส์" โดยใช้วีดิทัศน์กับสารนิเทศ แก่พลตำรวจในจังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่

ผลสำรวจล้งกัตสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมืองชุมพร ปากน้ำชุมพร และปากน้ำหลังสวน กลุ่มละ 30 คน รวม 90 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย แยกเป็น กลุ่มที่ 1 กลุ่มทดลองใช้วีดิทัศน์ กลุ่มที่ 2 กลุ่มทดลองใช้สารนิเทศ กลุ่มที่ 3 กลุ่มควบคุมทำการทดสอบไม่ให้อุ้บศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สื่อวีดิทัศน์และสื่อสารนิเทศ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ แต่ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ

สมชาย ดุรงค์เดช จิรนนท์ สุวรรณวาริ และ มานูเอล คาร์บอโล (Manuel Carbollo) คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร (อ้างถึงใน C.R.I , 81) ได้วิจัยเรื่อง "ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติที่ เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ของคนกรุงเทพมหานคร อายุระหว่าง 15 - 49 ปี" โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ ความเชื่อและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับ โรคเอดส์ของคนกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรที่มีอายุระหว่าง 15 - 49 ปี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งแนะนำโดยองค์การอนามัยโลก เก็บข้อมูล ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 1989 ถึงเดือน มกราคม 1990 ผลการวิเคราะห์ ปรากฏว่า ตัวอย่างประชากรได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์ทางโทรทัศน์ จำนวน 94 % ทางวิทยุจำนวน 80 % ทางนิตยสารจำนวน 77 % และตัวอย่างประชากรจำนวน 88 % มีความตระหนักในเรื่องโรคเอดส์ แหล่งที่ให้ข้อมูลมากที่สุด คือ โทรทัศน์ รองลงมาคือ นิตยสาร จำนวน 62 % ของตัวอย่างประชากรที่เป็นทหารและ พนักงานซึ่งมีความรู้เรื่องโรคเอดส์อยู่ในระดับดีถึงระดับปานกลาง ส่วนคนขับรถและ ข้าราชการ มีความรู้เรื่องโรคเอดส์น้อยกว่าทางด้านความรู้เฉพาะของเรื่องโรคเอดส์ ตัวอย่างประชากรจำนวน 63 % ตระหนักว่าเอดส์สามารถถ่ายทอดโดยบุคคลได้ จำนวน 33 % เห็นว่าเอดส์เป็นโรคที่ร้ายแรงถึงตายและจำนวน 80 % ไม่เชื่อว่า โรคเอดส์จะติดได้ง่าย จำนวน 76 % อยากได้รับการตรวจโรคเอดส์ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในกลุ่มคนขับรถและกลุ่มทหาร จำนวน 50 % แสดงความตั้งใจที่จะประพฤติตน ให้เหมาะสมเพื่อป้องกันโรคเอดส์ จำนวน 22 % ปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเอดส์หลัง จากที่ได้รับความรู้กระตุ้นจากสื่อมวลชน ในบรรดาผู้ที่ต้องการป้องกันโรคเอดส์ทั้งหลาย พวกพนักงานเป็นพวกผู้ที่ได้รับอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มทหาร

ริดและคณะ (Reed and Mann 1984) ได้ศึกษาเจตคติของพยาบาลต่อ ผู้ป่วยโรคเอดส์ พบว่า พยาบาลร้อยละ 50 มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ในระดับ

ปานกลาง ร้อยละ 30 อยู่ในระดับค่อนข้างมาก แหล่งข้อมูลได้จาก หนังสือพิมพ์ วารสารการแพทย์ โทรทัศน์ และจากการประชุมปรึกษาร่วมกัน

ไพร์ส , เดสมอนด์ และคูกูลกา (Price , Desmond and Kukulka , 1985) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความเข้าใจและความไม่เข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา" (High School Students' Perceptions and misperceptions of AIDS) เป็นการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงความรู้ความเชื่อ และแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนมัธยมต้น และมัธยมปลายในโรงเรียน (Junior and Senior High School Students) โดยศึกษาจากนักเรียนจำนวน 250 คน เป็นนักเรียนชาย 118 คน นักเรียนหญิง 132 คน นักเรียนที่มีอายุอยู่ระหว่าง 16 - 19 ปี พบว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ค่อนข้างจำกัด นักเรียนชายมีความรู้เรื่องโรคเอดส์มากกว่านักเรียนหญิง แต่ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้ลึกลับวิตกกังวลเกี่ยวกับโรคเอดส์ แหล่งข้อมูลข่าวสารที่นักเรียนได้รับเกี่ยวกับโรคเอดส์ คือ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือวารสาร และวิทยุ ส่วนโรงเรียนเป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์น้อยที่สุด

คาร์ก ฮอลล์ อี มาร์ธา (Clark-Hall E. Martha 1988) ได้วิจัยเรื่อง "Knowledge and Sources of Information about Acquired Immune Deficiency Syndrome among Sixth , seventh and Eighth Grade Urban Elementary School Pupils" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา และศึกษาถึงวิธีการในการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาเกรด 6 , 7 และ 8 ของโรงเรียนรัฐบาลในเมืองฟิลาเดลเฟีย จำนวน 116 คนเป็นการวิจัยแบบทดลอง แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 39 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่ใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนทั้งหมด 40 ข้อ โดยนักเรียนกลุ่มที่ 1 ฟังการบรรยายเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างเดียว กลุ่มที่ 2 ฟังการบรรยายและชมวิดีโอแล้วให้มีการอภิปราย กลุ่มที่ 3 ชมเฉพาะวิดีโอ แล้วทำการทดสอบ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างจำกัดมาก นักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากกว่านักเรียนชาย และพบว่านักเรียนทั้ง 3 กลุ่มที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มีการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน